

TALABALARNING O'QUV FAOLIYATI MOTIVLARINI PSIXOLOGIK TAVSIFI

Jabborov Malohat Azimovna

Shahrisabz davlat pedagogika instituti,
psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11608658>

Annotatsiya: Mazkur maqolada talabalar o'quv faoliyati motivlarining empirik tahlili yoritilgan. Shuningdek, ta'limning uzviyligi va uzluksizligini ta'minlash, milliy ta'lim-tarbiya tizimini zamon talablari asosida modernizatsiya qilish, yoshlarni yuksak bilim-ma'rifat egalari, jismoniy va ma'naviy sog'lom insonlar etib tarbiyalash, ta'lim muassasalarining samarali faoliyat yuritishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratish masalalari ilmiy jihatdan tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: ta'lim, motiv, o'quv faoliyati, diplom, dars jarayoni, intellektual fazilatlar, kasb, talaba.

Аннотация: В данной статье описан эмпирический анализ мотивов учебной деятельности студентов. Также рассматриваются вопросы обеспечения целостности и преемственности образования, модернизации национальной системы образования исходя из потребностей времени, воспитания молодежи высокообразованными, физически и духовно здоровыми людьми, создания необходимых условий для эффективного функционирования системы образования. учебных заведений были подвергнуты научному анализу.

Ключевые слова: образование, мотивация, учебная деятельность, диплом, учебный процесс, интеллектуальные качества, профессия, студент.

Abstract: This article describes the empirical analysis of the motives of students' educational activities. Also, the issues of ensuring the integrity and continuity of education, modernizing the national education system based on the needs of the times, raising young people to be highly educated, physically and spiritually healthy people, and creating the necessary conditions for the effective functioning of educational institutions were scientifically analyzed.

Key words: education, motivation, educational activity, diploma, teaching process, intellectual qualities, profession, student.

Zamonaviy oliy ta'limni modernizatsiya qilishning asosiy yo'nalishi talabalarning shaxsiy, intellektual fazilatlarini aniqlash va rivojlantirishga yo'naltirilganlikni oshirish bilan bog'liq. Shu munosabat bilan o'quv jarayonida talabaning shaxsini psixologik-pedagogik jihatdan qo'llab-quvvatlash dolzarb bo'lib qoladi. Psixologik-pedagogik loyihalar shaxsning o'zini o'zi belgilashini rag'batlantirish, individuallashtirish va o'z-o'zini rivojlantirishga yordam berish, shaxsning shaxsiy va kasbiy rivojlanishini optimallashtiradigan shart-sharoitlarni yaratish muammolarini hal qilishga qaratilgan bo'lishi kerak.

Universitetda o'qish inson rivojlanishidagi eng muhim bosqichlardan biridir. Tanlangan o'quv yo'nalishi nafaqat kelajakdagi kasbiy faoliyat subektining muhim vakolatlarini shakllantirishga yordam beradi, balki shaxsning rivojlanishiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Har qanday kasb bir qator xususiyatlarga ega bo'lib, ularni tushunish talabaning ta'lim muvaffaqiyatiga ko'p jihatdan bog'liq. Bularning barchasi o'quv jarayonini psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash doirasida shaxsning motivatsion xususiyatlarini o'rganish zarurligidan dalolat beradi.

Tadqiqot ishimizda A.A.Rean va V.A.Yakunin tomonidan talabalar uchun maxsus ishlab chiqilgan «Talabalarning o‘quv faoliyati motivlarini o‘rganish» metodikasidan foydalanib, talabalarning ta‘lim faoliyati motivlarini har bir bosqich davomida o‘zgarib borishini aniqlashga harakat qildik.

Olingan natijani qayta ishlashda biz ushbu anketaning 16 motivini 5 guruhga ajratdik. Motivlarning ushbu guruhlanishi (1-jadval) ulardagi fundamental ehtiyojlarning ifodalanishini mazmunli baholash va mustaqil xususiyatlar usuli asosida olingan.

1-jadval

Talabalarning o‘quv faoliyati motivlarini o‘rganish

Motivlar guruhi	O‘quv faoliyati motivlari
Ta‘lim – bilish motivlari	Keyingi kurslarda o‘qishni muvaffaqiyatli davom ettirish; Muvaffaqiyatli o‘qib, «yaxshi» va «a‘lo» baholarda imtihonlarni topshirish; Chuqur va mustahkam bilimga ega bo‘lish; Har doim keyingi darsga tayyor bo‘lish; O‘quv jarayoni davomida mavzularni o‘rganishni boshlamaslik Intellektual rivojlanishga erishish.
Professional-kasbiy motivlar	Yuqori malakali mutaxassis bo‘lish; Men diplom olmoqchiman; Kelajakdagi kasbiy faoliyatning muvaffaqiyatini ta‘minlash.
O‘zini chetga olish motivlari	Talabalar bilan birga bo‘lish; O‘quv faoliyatining yomonligi uchun turli jazolardan qochish.
Obro‘-ye‘tibor motivlari	O‘qituvchining hurmatiga sazovor bo‘lish; Talabalar uchun namuna bo‘lish; Oliy o‘quv yurtiga o‘qishga kirib, uni tugatish uchun o‘qishga majbur; Ota-onalar va boshqalarning roziligini olish.
Kommunikativ motivlar	Qiziqarli odamlar bilan tanishish va muloqot qilish.

Tadqiqot ishida qatnashgan respondentlar kurslar kesimida: 1-kurs talabalari – 81 nafar, 2-kurs talabalari – 110 nafar, 3-kurs talabalari – 118 nafar, 4-kurs talabalari – 51 nafarni tashkil etdi.

Talaba yoshiga xos bo‘lgan motivlar shaxsni shakllantiruvchi tizim sifatida ishlaydi va o‘z-o‘zini anglashni rivojlantirish bilan bog‘liq, ijtimoiy munosabatlar tizimida o‘z «men»ining o‘rnini bilishga xizmat qiladi. Qadriyat yo‘nalishlari ham, motivlar ham shaxs tuzilishining eng muhim tarkibiy qismlaridan biri bo‘lib, ularning shakllanish darajasini tahlil qilish orqali shaxsning shakllanish darajasini baholash mumkin.

Talabalar o‘rtasida o‘tkazilgan so‘rovnoma orqali ularning o‘zlashtirishiga bevosita ta‘sir etuvchi omil sifatida o‘quv faoliyati motivlari o‘rganildi. Natijada, har bir kurs davomida turli motivlar boshqalariga nisbatani ustunlikka ega bo‘lganligini ko‘rish mumkin.

«Ta‘lim faoliyati motivlarini o‘rganish» (A.A. Rean, V.A. Yakunin) metodikasi bo‘yicha olingan natijalar talabalarga 16 ta motiv taklif qilinib, ularning har biri ahamiyatlilik nuqtai nazaridan 1 dan 7 ballgacha baholanib olindi. Natijalarni qayta ishlash – o‘rganilayotgan namunadagi eng muhimlari orasida motivlarni nomlash chastotasini aniqlash orqali amalga oshirildi.

Olingan natijalar asosida motivning reyting o'rnini aniqlandi, bu har bir kurs va umuman namuna uchun motivlar ierarxiyasini yaratishga imkon berdi. Kurs talabalari orasida tahlil qilish uchun o'quv faoliyatining beshta eng muhim motivlari tanlab olindi.

Muhim motivlarning umumiy manzarasi barcha kurs talabalari uchun bir xil bo'lib chiqdi, lekin har bir kursda u o'zgarib borishi kuzatildi. 1-kursda o'qiyotgan respondentlar tomonidan berilgan javoblarga ko'ra «Chuqur va mustahkam bilimga ega bo'lish» motivi o'quv faoliyat motivlari orasida yuqori ko'rsatkichni qayd etdi – 6.57. Keyingi o'rinlarda «Yuqori malakali mutaxassis bo'lish» – 6.43, «Muvaffaqiyatli o'qib, «yaxshi» va «a'lo» baholarda imtihonlarni topshirish» – 6.3, «Men diplom olmoqchiman» – 5.81, «Keyingi kurslarda o'qishni muvaffaqiyatli davom ettirish» motivlari – 5.71 natijalari bilan keyingi o'rinlarni qayd etildi (2-jadval).

Talabalar o'quv faoliyati motivlari orasida past ko'rsatkichlarni «O'quv jarayoni davomida mavzularni o'rganishni boshlamaslik» (yoki dars jarayonlariga tayyor bo'lmaslik) (3.72) va «O'quv faoliyatining yomonligi uchun turli jazolardan qochish» (3.51) motivlari egalladi.

2-jadval

Talabalarining o'quv faoliyati motivlari (1-kurs, n=81)

O'quv faoliyati motivlari																
Yuqori malakali mutaxassis bo'lish	6.57															
Men diplom olmoqchiman	5.81															
Keyingi kurslarda o'qishni muvaffaqiyatli davom ettirish	5.71															
Muvaffaqiyatli o'qib, «yaxshi» va «a'lo» baholarda imtihonlarni topshirish	6.3															
Oliy o'quv yurtiga o'qishga kirib, uni tugatish uchun o'qishga majbur	2.84															
Chuqur va mustahkam bilimga ega bo'lish	6.5															
Har doim keyingi darsga tayyor bo'lish	5.03															
O'quv jarayoni davomida mavzularni o'rganishni boshlamaslik	3.72															
Talabalar bilan birga bo'lish	4.13															
Kelajakdagi kasbiy faoliyatning muvaffaqiyatini ta'minlash	5.39															
Qiziqarli odamlar bilan tanishish va muloqot qilish	4.79															
O'qituvchining hurmatiga sazovor bo'lish	5.12															
Talabalar uchun namuna bo'lish	5.33															
Ota-onalar va boshqalarning roziligini olish	4.91															
O'quv faoliyatining yomonligi uchun turli jazolardan qochish	3.51															
Intellektual rivojlanishga erishish	5.08															

A.A.Rean va V.A.Yakunin tomonidan talabalar o'zlashtirishiga ta'sir ko'rsatuvchi omil sifatida o'quv faoliyat motivlarini o'rganish uchun maxsus ishlab chiqilgan metadika yordamida 2-kurs talabalarining (n=110) javoblarini o'rganib chiqdik. Natijada, «Men diplom olmoqchiman» – 6.39, «Yuqori malakali mutaxassis bo'lish» – 6.03 motivlari talaba-yoshlar orasida boshqa motivlarga nisbatan yuqoriroq natija qayd etganligini ko'rish mumkin.

Talabalar muvaffaqiyatli o'qishiga turtki bo'luvchi sabablar orasida «Oliy o'quv yurtiga o'qishga kirib, uni tugatish uchun o'qishga majbur», «O'quv jarayoni davomida mavzularni o'rganishni boshlamaslik» (yoki dars jarayonlariga tayyor bo'lmaslik) va «O'quv faoliyatining yomonligi uchun turli jazolardan qochish» motivlari nisbatan past ko'rsatkichlarni qayd etdi (3-jadval).

3-jadval

Talabalarning o'quv faoliyati motivlari (2-kurs, n=110)

O'quv faoliyati motivlari	Yuqori malakali mutaxassis bo'lish	Men diplom olmoqchiman	Keyingi kurslarda o'qishni muvaffaqiyati davom ettirish	Muvaffaqiyati o'qib, «yaxshi» va «a'lo» baholarda imtihonlarni topshirish	Oliy o'quv yurtiga o'qishga kirib, uni tugatish uchun o'qishga majbur	Chuqur va mustahkam bilimga ega bo'lish	Har doim keyingi darsga tayyor bo'lish	O'quv jarayoni davomida mavzularni o'rganishni boshlamaslik	Talabalar bilan birga bo'lish	Kelajkdagi kasbiy faoliyatning muvaffaqiyatini ta'minlash	Qiziqarli odamlar bilan tanishish va muloqot qilish	O'qituvchining hurmatiga sazovor bo'lish	Talabalar uchun namuna bo'lish	Ota-onalar va boshqalarning roziligini olish	O'quv faoliyatining yomonligi uchun turli jazolardan qochish	Intellectual rivojlanishga erishish
Natija	6.03	6.39	5.71	5.76	3.98	5.94	4.96	3.65	5.23	5.44	4.73	5.03	4.64	4.71	4.43	5.23

3-kurs talabalar orasida o'tkazilgan so'rovnomalar natijalariga ko'ra, respondentlar tomonidan tanlangan motivlar 1- va 2-kurs talabalari tanlangan o'quv faoliyati motivlarini takrorlaganligi, ko'rsatkich jihatdan mustahkamlanganligi ko'rish mumkin (4-jadval).

4-jadval

Talabalarning o'quv faoliyati motivlari (3-kurs, n=118)

O'quv faoliyati motivlari	Yuqori malakali mutaxassis bo'lish	Men diplom olmoqchiman	Keyingi kurslarda o'qishni muvaffaqiyati davom ettirish	Muvaffaqiyati o'qib, «yaxshi» va «a'lo» baholarda imtihonlarni	Oliy o'quv yurtiga o'qishga kirib, uni tugatish uchun o'qishga majbur	Chuqur va mustahkam bilimga ega bo'lish	Har doim keyingi darsga tayyor bo'lish	O'quv jarayoni davomida mavzularni o'rganishni boshlamaslik	Talabalar bilan birga bo'lish	Kelajkdagi kasbiy faoliyatning muvaffaqiyatini ta'minlash	Qiziqarli odamlar bilan tanishish va muloqot qilish	O'qituvchining hurmatiga sazovor bo'lish	Talabalar uchun namuna bo'lish	Ota-onalar va boshqalarning roziligini olish	O'quv faoliyatining yomonligi uchun turli jazolardan qochish	Intellectual rivojlanishga erishish
Natija	6.22	6.48	5.83	5.62	4.22	6.07	4.81	3.58	5.25	6.17	5.02	4.62	4.49	4.67	4.27	4.83

4-kursga kelib talabalarning o'quv faoliyati motivlari orasidan diplom olish, chuqur va mustahkam bilimga ega bo'lish va kelajakda yetuk kadr bo'lib yetishish motivlari ahamiyatlilik darajasiga ortib borganligini, o'quv jarayonida mavzularga tayyor bo'lmaslik, dars jarayonida turli jazolarda qochish motivlari ko'rsatkichi pasayib borganligini ko'rish mumkin (5-jadval).

5-jadval

Talabalarning o'quv faoliyati motivlari (4-kurs, n=51)

O'quv faoliyati motivlari	Yuqori malakali mutaxassis bo'lish	Men diplom olmoqchiman	Keyingi kurslarda o'qishni muvaffaqiyatli davom ettirish	Muvaffaqiyatli o'qib, «yaxshi» va «a'lo» baholarda imtihonlarni topshirish	Oliy o'quv yurtiga o'qishga kirib, uni tugatish uchun o'qishga maibur	Chuqur va mustahkam bilimga ega bo'lish	Har doim keyingi darsga tayyor bo'lish	O'quv jarayoni davomida mavzularni o'rganishni boshlamaslik	Talabalar bilan birga bo'lish	Kelajakdagi kasbiy faoliyatning muvaffaqiyatini ta'minlash	Qiziqarli odamlar bilan tanishish va	O'qituvchining hurmatiga sazovor bo'lish	Talabalar uchun namuna bo'lish	Ota-onalar va boshqalarning roziligini olish	O'quv faoliyatining yomonligi uchun turli jazalardan oochish	Intellektual rivojlanishga erishish
Natija	6.35	6.6	3.57	6.15	4.17	6.11	4.68	3.31	5.17	6.02	4.88	4.43	4.74	4.9	4.12	4.66

Motivlar orasida ta'lim – bilish motivlari va professional-kasbiy motivlar boshqa guruh motivlariga (o'zini chetga olish motivlari, obro'-ye'tibor motivlari, kommunikativ motivlar) nisbatan talabalar tomonidan yuqoriroq baholandi. Barcha kurslar tomonidan olingan umumiy natajalarni tahlil qilib, yuqori ko'rsatkich qayd etgan o'quv faoliyat motivlarining jadvalini ishlab chiqdik. «Men diplom olmoqchiman» motivining dinamikasi 1-kursdan 4-kursgacha asta-sekin o'sib borib, oxirgi kursda yetakchi motivga aylanishiga guvoh bo'ldik.

Albatta, o'quv faoliyati motivlari va talabalarning egallangan kompetentsiyalari darajasi o'quv jarayoni samaradorligi va talabalarning akademik o'zlashtirish ko'rsatkichlari o'sishiga xizmat qiladi. O'quv faoliyatini muvaffaqiyatli davom ettirish uchun talaba o'z ta'lim faoliyatini mustaqil ravishda rejalashtirishi, amalga oshirishi va nazorat qilishi kerak. Bu jarayon aniq motivatsiyani talab qiladi.

Tadqiqotimiz davomida E.P.Ilin va N.A.Kurdyukova tomonidan ishlab chiqilgan «Bilimlarni o'zlashtirishga yo'nalganlik» metodikasi yordamida respodentlarimiz ta'lim jarayonida kuzatiladigan ba'zi jarayonlarga nisbatan munosabatlarini bilishga harakat qildik (6-jadval).

Barcha bosqichdagi talabalarga juft javobli bir qator savollar berildi. Talaba ikki javobdan birini tanlashi kerak va savolning yoniga tanlangan javobga mos keladigan harfni (a yoki b) yozish lozim edi.

6-jadval

Talabalar bilimlarini o'zlashtirishga yo'nalganlik darajasini aniqlash (ko'rsatkichlar foizda) (n=360)

№	Savollar	Kurslar			
		1-kurs (n=81)	2-kurs (n=110)	3-kurs (n=118)	4-kurs (n=51)
1	Yomon baho olganingizdan so'ng, uyga kelganingizda...	76.5	73.6	72.8	68.6
2	Yaxshi baho olganingizdan so'ng siz...	70.3	64.5	66.9	70.5
3	Bahodan emas, balki javobdan norozi bo'lganingiz ro'y beradimi	62.9	61.8	61	56.8
4	Siz uchun o'rganish nima	87.6	89	87.2	82.3

5	Sizning baholaringiz darsga puxta tayyorgarlik ko'rishga bog'liqmi	69.1	75.4	66.9	68.6
6	Past baho olganingizdan so'ng, nima xato qilganingizni tahlil qilasizmi	60.5	55.4	63.5	60.7
7	Uy vazifasini tayyorlashga bo'lgan xohishingiz uning belgilangan yoki belgilanmaganligiga bog'liqmi	66.6	60.9	58.4	60.7
8	Ta'tildan keyin o'qishga kirishish sizga osonmi	70.3	67.3	68.6	66.6
9	O'qituvchining betobligi yoki boshqa sabablar tufayli dars bo'lmasligidan afsuslanasizmi	41.9	43.6	41.5	43.1
10	Keyingi bosqichda fan bo'yicha yangi axborotlar olganingizda, ular nima haqida ekanligi bo'yicha qiziqasizmi	51.8	56.3	57.6	60.7
11	Sizningcha, nima yaxshi – dars jarayonlarida qatnashib, yangi bilimlar olish yoki ba'zi sabablarga ko'ra dars jarayonlarida qatnashmaslik	85.1	79.1	82.2	80.3
12	Siz uchun muhimroq narsa - baho yoki bilim	71.6	75.4	68.6	72.5

«Bilimlarni o'zlashtirishga yo'nalganlik» metodikasi yordamida respondentlarimizdan olingan natijalarni tahlil qiladigan bo'lsak, "Yomon baho olganingizdan so'ng, uyga kelganingizda" deb nomlangan savolga yomon javob berganlik uchun darhol darsga o'tirib, o'tilgan mavzuni takrorlash lozimligini talabalarning asosiy qismi qayd etishdi (1-kurs talabalarida - 76.5 %, 2-kurs talabalarida - 73.6 %, 3-kurs talabalarida - 72.8 %, 4-kurs talabalarida - 68.6 %). Ijoiy javob bergan talabalarning o'rtacha qiymati kurslar davomida kamayib borganligini ham e'tirof etish lozim.

Respondentlardan "Siz uchun o'rganish nima" deb savol berilganda, 2-kurs talabalarining 89 %i "Yangi narsalarni o'rganish" ekanligini ta'kidlashdi. Kurslar kesimida bu natija eng yuqori ko'rsatkichni qayd etdi. Olingan natijalarga ko'ra so'rovnomada qatnashgan talabalarning yarmidan ko'proq qismi o'qituvchining betobligi yoki boshqa sabablar tufayli dars bo'lmasligidan afsuslanmasliklarini bildirishdi (o'rtacha 42.5 %).

Tadqiqotimiz davomida bahodan emas, balki javobdan norozi bo'lganlik holatlari 60.6 % talabalar hayotida sodir bo'lganligini, ta'tildan keyin o'qishga kirishish ular uchun oson bo'lishini 68.2 % talaba tasdiqlashdi. So'rovnoma qatnashchilarining keyingi bosqichda fan bo'yicha yangi ma'lumot va axborotlar olganida, ular nima haqida ekanligi bo'yicha qiziqish darajasi o'rta darajada ekanligi (56.6 %) ekanligi ma'lum bo'ldi.

Shuni alohida ta'kidlash lozimki, 1-kurs respondentlari uchun dars jarayonlarida qatnashib, yangi bilimlarni egallash muhim ekanligi so'rovnoma orqali olingan natijalardan ma'lum bo'ldi (85.1 %). Lekin keyingi kurslarga o'qish davom etgani sayin foiz - % ko'rsatkichlari ham kamayib borganligini ko'rish mumkin (85.1% - 79.1% - 82.2% - 80.3%). Oliy ta'lim muassasasi talabalar uchun bilim olish (72 %) baho olishga (28 %) nisbatan ustunlik qildi.

Albatta, har bir talabaning asosiy maqsadi – dars jarayonlarida qatnashib, yangi bilimlarni egallash bo'lsa, jarayonlarga faol ishtirok etsa, tengdoshlari orasida namuna bo'ladigan inson

bo'lib yetishsa, muvaffaqiyatli o'qib, «yaxshi» va «a'lo» baholarda imtihonlarni topshirishga harakat qilsa – talimda samaradorlikka, talabalar akademik o'zlashtirishida muvaffaqiyatga erishilgan bo'lar edi.

References:

1. Жабборов, Ж.А. (2021). Интерпретация проблемы духовных потребностей в научных исследованиях ученых нашей страны. Общество и инновации, 2(5/S), 484–491. <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol2-iss5/S-pp484-491>
2. Жабборов, А. М., Жабборов, И. А., & Жабборов, Ж. А. (2015). ЭТНИЧЕСКИЕ СТЕРЕОТИПЫ И ПСИХОЛОГИЯ САМОБЫТНОСТИ УЗБЕКСКОГО НАРОДА. Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов, (1), 80-83.
3. Жабборов, А. М., & Жабборов, Ж. А. (2016). СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ЗНАЧИМОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ УЗБЕКСКИХ НАРОДНЫХ ПОСЛОВИЦ ПРИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА. Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов, (3), 93-95.
4. Жабборов Ж.А. Маънавий эҳтиёжлар – жамият тараққиётининг мезони // «Трансформация суспільних наук: соціально-економічний, лінгвістичний, політичний та іт-виміри» II Міжнародна наукова конференція. 22.10.2021. Харків, UKR. 40-43 бет. <https://doi.org/10.36074/mcnd-22.10.2021>
5. Жабборов Ж.А. Ўзбекистонда таълим-тарбия тизимини объектив заруратга мослаштириш бўйича олиб борилаётган давлат сиёсати. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI. (6), 2021 y. 19-28 b.
6. Жабборов Ж.А. Илм-фанда эҳтиёжлар таснифи. Збірник наукових праць Л'ОГОС. 2021. <https://doi.org/10.36074/logos-29.10.2021.v1.34>
7. Жабборов Ж.А. Постмодерн жамият зиддиятларининг маънавий эҳтиёжлар юксалишига таъсири (фалсафий таҳлил). Традиційні та інноваційні підходи до наукових досліджень, 149.
8. Жабборов Ж. А., Жабборова М. А. Постмодерн жамият зиддиятларининг маънавий эҳтиёжлар юксалишига таъсири (фалсафий таҳлил) //Традиційні та інноваційні підходи до наукових досліджень. – 2021. – Т. 149.
9. Jabborova M. THEORETICAL INTERPRETATION OF STUDENTS'ACADEMIC ACHIEVEMENT //Solution of social problems in management and economy. – 2023. – Т. 2. – №. 12. – С. 36-40.
10. М.А. Жабборова. О'ЗBEKLARNING NIKOHGACHA BO'LGAN MUNOSABATLARIDAGI ETNOPSIXOLOGIK XUSUSIYATLAR. MODERNIZATION OF TODAY'S SCIENCE: EXPERIENCE AND TRENDS. – 2021. – p. 131-133.
11. Azimovna J. M. STUDY OF PSYCHOLOGICAL ANALYSIS OF PROBLEMS FORMING IN YOUNG FAMILIES AS A PROBLEM.
12. Azimovna J. M. Psychological Determinants of Students' Academic Performance as a Problem //EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION. – 2022. – Т. 2. – №. 1. – С. 316-318.
13. Жабборова М. А. Исследование детерминант академической успеваемости студентов в мировой психологии. Вестник интегративной психологии. Выпуск 30, 2023. г. Бухара - Ярославль. (19.00.00; №2). –С. 65-69.

14. Azimovna J. M. Educational Reforms Are the Main Criteria for the Development of Youth //Central Asian Journal of Social Sciences and History. – 2023. – T. 4. – №. 1. – С. 111-114.
15. Jabborova Malohat Azimovna. Talabalar akademik o'zlashtirish determenantlarining xorijiy psixologiyada o'rganilganlik holati. "O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TARIXIY MUZEYLARNING O'RNI (QASHQADARYO MODDIY-MADANIY YODGORLIKLARI VA MUZEYLARI MISOLIDA) mavzusidagi III XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI. 440-445 b.
16. Malohat Jabborova. Talabalar akademik o'zlashtirishida yuzaga keluvchi muammolarni ijtimoiy-psixologik yechimlari. O'ZMU XABARLARI 2023,[1/8/1] ISSN 2181-7324. 2023/8. 96-99 b.
17. Jabborova Malohat Azimovna. MAMLAKATIMIZ OLIMLARI TOMONIDAN TALABALAR AKADEMIK O'ZLASHTIRISHI DETERMINANTLARINI TADQIQ ETILISHI. TA'LIM VA INNOVATSION TADQIQOTLAR. XALQARO ILMIY-METODIK MEJDUNARODNYY NAUCHNO-METODICHESKIY INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND METHODOICAL ZHURNAL. № 3, 2024, 178-183 b.
18. Жабборов А.М Жабборова М.А. ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭТНИЧЕСКОГО СОЗНАНИЯ И НАРОДНЫХ ТРАДИЦИЙ В ВОСПИТАНИИ. ВЕСТНИК ИНТЕГРАТИВНОЙ ПСИХОЛОГИИ. № 02, 2020., - С. 45-49
19. Жабборова Малоҳат Азимовна. Rus olimlarining ilmiy tadqiqotlarida yosh oilalarda shakllanayotgan muammolar talqini. "Bugungi kun ijtimoiy-psixologik muammolarining o'ziga xos xususiyatlari" ga bag'ishlangan Xalqaro koferensiya. 2021., 145-150 b.